

אוניברסיטת בן-גוריון בנגב
הפקולטה למדעי הרוח והחברה
המחלקה לחינוך תשפ"א – 2020-2021

שם הקורס ; עבודה טיפולית עם הורים

שם המרצה : ד"ר אורטל סלובודין
שעות קבלה : יום ד' 11-12 בנין 72, חדר 155

יעדי ההוראה :

מטרת הקורס היא להעשיר את ההבנה הטיפולית על הקשר בין הורים לילדיהם דרך חשיבה על טקסטים פסיכואנליטיים. בפרט, נתמקד בהבנת הדינמיקה הנפשית של ההורה כמפתח להבנת הקשיים והבעיות של הילד. נתייחס להשפעות תרבותיות, פמיניסטיות ופוסטמודרניסטיות על תפקוד המשפחה והחשיבה הטיפולית. דגש מיוחד יינתן לעבודה עם הורים ; השפעת הסגנון ההורי על הקשיים של הילד, איתור מיומנויות להן זקוקים ההורים על מנת לענות על צרכי הילד ויצירת שותפות עם הורים. הקורס ייכלול ידע תיאורטי ויישומי, תוך ניהול דיונים שישלבו תיאוריה, הדרכה והערכה לצד תיאורי מקרה.

נושאי הלימוד :

נושא	חומר הקריאה
1 חשיבות העבודה הטיפולית עם הורים	מוד מנוני : הילד "מחלתו" ואחרים
2 החיפוש אחר השיח המשותף ומושג התסריט ההורי	סלמה פרייברג : רוחות בחדר הילדים
3 תסריטים נרקיסטיים של הורות	מנונו, אספסה, זילקה : תסריטים נרקיסטיים של ההורות
4 עבודה עם תסריטים נרקיסטיים של הורות	מנונו, אספסה, זילקה : תסריטים נרקיסטיים של ההורות
5 האם כסובייקט	ענת פלגי-הקר : מאי-מהות לאימהות
6 האב כסובייקט	קרין בן ארי-סמירה : האב הסמוי מעין

7	מקום האב בטיפול	קפלן, הראל ואבימאיר- פת : טיפול הדיאדי : מפגש בין המעשה הטיפולי והתיאוריה
8	הכרה הדדית בין הורים לילדיהם	קפלן, הראל ואבימאיר- פת : טיפול הדיאדי : מפגש בין המעשה הטיפולי והתיאוריה
9	הטיפול הדיאדי	קפלן, הראל ואבימאיר- פת : טיפול הדיאדי : מפגש בין המעשה הטיפולי והתיאוריה
10	הריאיון הטיפולי	אביבה מזור : הלא מודע המשפחתי
11	ניסוח פורמולציה דינאמית	אביבה מזור : הלא מודע המשפחתי
12	טיפול משפחתי	חיים עומר : שיקום הסמכות ההורית
13	סיכום	

דרישות והרכב ציון הקורס

נוכחות פעילה (השתתפות, קריאת מאמרים) % 30_

עבודה מסכמת בזוגות- % 70_ _____

סה"כ - 100%

רשימה ביבליוגרפית (חובה) (כל פרטי החובה יסרקו ויועלו למודל הקורס)

Fraiberg, S., Adelson, E., & Shapiro, V. (1975). Ghosts in the nursery: A psychoanalytic approach to the problems of impaired infant – mother relationships. *Journal of The American Academy of Child Psychiatry*, 14, 387 – 421.

בן-ארי-סמירה, קי' (2015). האב הסמוי מעין. מסע בעקבות האב הנעלם בטקסטים פסיכואנליטיים. תל אביב: רסלינג.

מנזנו, ג., פלציוו אספסה, פ., וזילקה, נ. (2005). תסריטים נרקיסיסטיים של ההורות. תל אביב: תולעת ספרים.

מנוני, נ' (1993). הילד, מחלתו ואחרים. תל אביב: עם עובד.

עומר, ח' (2000). שיקום הסמכות ההורית. מודן.

פלגי הקר, ע' (2005). מאי-מהות לאימהות. תל אביב: עם עובד.

קפלן, ח', הראל, י'. ואחימאיר-פת, ר' (). טיפול הדיאדי: מפגש בין המעשה הטיפולי והתיאוריה. חיפה: הוצאת אוני' חיפה.

- אורן, ד. (2015). הורות במחשבה שניה, להיות הורה – רגשות, מחשבות ומעשים, חיפה, פרדס. אלדר, איתן. (2001). ניתוח יישומי של התנהגות – עקרונות והליכים, הוצאה פרטית של ד"ר אלדר, www.eitaneldar.com
- אלפי, א., (2015). חוסר אונים הורי: הבניית התהליך הטיפולי בראשית הדרך. [גרסה אלקטרונית]. נדלה ב-13/8/2016, מאתר פסיכולוגיה עברית: <http://www.hebpsy.net/articles.asp?id=3329>
- אריאל, ש. (2001). טיפול משפחתי במשחק: דרך מצוינת להחזרת המשפחות שנעלמו. עניין משפחתי, 32, 8-9.
- היילי, ג. (1982). בעיות במשפחה. תל-אביב: ספריית הפועלים. (עמ' 107-110, 101-89)
- ליבוביץ, א. (2011). הדרכת הורים בתוך: מור, נ' מאירס, י' מרום, צ' וגלבע שכמן, א' (עורכים) טיפול קוגניטיבי התנהגותי בילדים, עקרונות טיפוליים (עמ' 417-397) תל אביב: הוצאת דיונון.
- נאפיר, א. וויטקר, ק., (1985). משפחה במבחן. תל אביב: ספריית הפועלים
- נלסון, ס.ת. וטרפר, ס.ט. (עורכים). (2011). התערבויות בטיפול משפחתי: אוסף כלים ושיטות חדשניות, חלק א. קרית ביאליק: הוצאת אח.

Ambrosini, A., & Stanghellini, G. (2012). Myths of motherhood. The role of culture in the development of postpartum depression. *Annali dell'Istituto Superiore Di Sanita*, 48, 277-86.

Anthony, J. (1981). Shame, guilt and the feminine self in psychoanalysis. In S. Tuttmann (Ed.), *Object and self*. (pp. 191-234). New York: International Universities Press

Arendell, T. (2000). Conceiving and investigating motherhood: The decade's scholarship. *Journal of Marriage and Family*, 62, 1192-1207.

Baker, H. (2013). The significance of shame in the lives of women who experience male violence. *Liverpool Law Reviews*, 34, 145.

Buultjens, M., & Liamputtong, P. (2007). When giving life starts to take the life out of you: women's experiences of depression after childbirth. *Midwifery*, 23, 77-91.

- Chodorow, N. (1989). *Feminism and psychoanalytic theory*. New Haven and London: Yale University Press.
- Douglas, S.J., & Michael, M.W. (2004). *The mommy myth: The idealization of motherhood and how it has undermined women*. New York: Free Press.
- Dunford, E. & Granger, C. J. (2017). Maternal guilt and shame: Relationship to postnatal depression and attitudes towards help-seeking. *Journal of Child and Family Studies*, 26, 1692-1701. doi:10.1007/s10826-017-0690-z
- Hays, S. (1996). *The cultural contradictions of motherhood*. New Haven: Yale University Press
- Hollway, W. (2016). Feminism, psychology and becoming a mother. *Feminism & Psychology*, 26, 137–152.
- Hrdy, S. B. (2009). *Mothers and others: The evolutionary origins of mutual understanding*. Harvard: Harvard University Press.
- Kruger, L. M. (2003). Narrating motherhood: The transformative potential of individual stories. *South African Journal of Psychology*, 33(4), 198-204.
- Maushart, S. (2000). *The Mask of Motherhood*. New York: Penguin Books.
- May, V. (2008). On being a good mother: The moral presentation of self in written life stories. *Sociology*, 42. 470–486.
- Murray, L., & Finn, M. (2008). Good mothers, bad thoughts: New mothers' thoughts of intentionally harming their newborns. *Feminism & Psychology*, 22, 41-59.
- Parker, R. (1995). *Torn in two: The experience of maternal ambivalence*. London: Virago.
- Parker, R. (2009). Why study the maternal? *Studies in the Maternal*. Retrieved from file:///C:/Users/Ortal/Downloads/158-303-1-SM%20(4).pdf

- Parker, R. (2012). Shame and maternal ambivalence. In P. Mariotti (Ed.), *The maternal lineage: Identification, desire, and transgenerational issues*. (pp.85-112). New York: Routledge .
- Raphael-Leff , J. (2010). Healthy maternal ambivalence. *Studies in the Maternal*,2, 1-15.
- Rizzo, K. M., Schiffrin, H. H., & Liss, M. (2012). Insight into the parenthood paradox: Mental health outcomes of intensive mothering. *Journal of Child and Family Studies*, 22,614-620.
- Rotkirch, A. (2009). Maternal guilt. *Evolutionary psychology*,8,90-106.
- Ruddick, S. (1996). Constructing differences in public spaces: Race, class, and gender as interlocking systems. *Journal of Urban Geography*, 17, 132-151.
<http://dx.doi.org/10.2747/0272-3638.17.2.132>
- Seagram, S. & Daniluk, J.C. (2002). It goes with the territory: The meaning and experience of maternal guilt for mothers of preadolescent children. *Women and Therapy*, 25, 61-88.
- Seu, B.I. (2006). [Shameful selves: Women's feelings of inadequacy and constructed façades.](#)
European Journal of Psychotherapy & Counselling,[8,285-303.](#)
- Sevón, E. (2007). Narrating ambivalence of maternal responsibility. *Sociological Research Online*, 12. DOI: 10.5153/sro.1527
- Slobodin, O. (2018). Between the eye and the gaze: Maternal shame in the novel “We need to talk about Kevin”. *Feminism and Psychology*. Doi:
<https://doi.org/10.1177/0959353518783785>

- Sutherland, J-A. (2006). 'What can I do different? What could be better? What could you do more?': Guilt, shame and mothering. Dissertation completed for University of Akron.
- Sutherland, J-A. (2010). Mothering, guilt and shame. *Sociology Compass*, 4, 310-321.
- Taylor, E.N., & Wallace, L.E. (2012). For shame: Feminism, breastfeeding, advocacy, and maternal guilt. *Hypatia*, 27, 76–98..
- Walters, M., Carter, P., Papp, O., & Silverstein, O. (1988). *The invisible web: Gender patterns in family relationships*. The Guilford Press.
- Warner J. (2005). *Perfect madness: Motherhood in the age of anxiety*. New York: Riverhead Books.
- Williams, K., Kurz,T., Summers, M., & Crabb, S. (2013). Discursive constructions of infant feeding: The dilemma of mothers' guilt. *Feminism & Psychology*, 23,339–358.